

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Вченої ради

Навчально-наукового інституту
психології та соціального захисту

Василь КАРАБИН

« 02 » вересня _____ 2020 р.

**ОК 1.2.10 МИСТЕЦТВО ПЕРЕКЛАДУ ТА ТЕОРІЯ
ІНТЕРПРЕТАЦІЇ**

ПРОГРАМА

навчальної нормативної дисципліни

підготовки бакалавра

спеціальності 035 Філологія

за освітньою програмою: Переклад з англійської мови

Львів
2020 рік

Розробник програми:

Олександра Пальчевська доцент кафедри іноземних мов та перекладознавства
ЛДУ БЖД

Рецензент: Надія Андрейчук, заступник завідувача кафедри перекладознавства
імені Г. Кочура ЛНУ ім Івана Франка, професор, доктор філологічних наук

Програму рекомендовано кафедрою іноземних мов та перекладознавства

Протокол від “ 27 ” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри іноземних мов та перекладознавства

(підпис)

Олег ТИЩЕНКО
(прізвище та ініціали)

Схвалено Вченою радою навчально-наукового інституту психології та
соціального захисту

Протокол від “ 02 ” вересня 2020 року № 1

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «**Мистецтво перекладу та теорія інтерпретації**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 035«Філологія».

Навчання основам мистецтву перекладу та теорії інтерпретації має інтегрувати найкращі досягнення методики викладання усного і письмового суспільно-політичного і науково-технічного перекладу, врахувати положення теорії мовної комунікації, зіставного мовознавства, соціолінгвістики, базуватися на принципах адекватного інтегрування в міжкультурне середовище, оскільки на перший план виходить надзвичайно складне завдання - навчити студентів умінню не тільки адекватно передавати загальний зміст інформації (з чим перекладач стикається щоденно у своїй діяльності), а й віднаходити способи вирішення проблемних ситуацій, можливих міжетнічних та міжкультурних конфліктів, які можуть зустрітись у перекладацькій практиці.

Предметом навчальної дисципліни „Мистецтво перекладу та теорія інтерпретації” є міжкультурне та міжособистісне спілкування в контексті перекладацької діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки здійснюються з іншими практичними дисциплінами, які націлені на освоєння іноземних мов. Базовими знаннями для вивчення цього предмету є мовознавчі та перекладознавчі дисципліни: вступ до спеціальності, вступ до мовознавства, зіставне мовознавство, соціолінгвістика практика усного та писемного мовлення. Водночас, ця дисципліна інкорпорує наявні знання про кожен окремий рівень у динамічну системну модель прикладного спрямування, яка дозволяє зрозуміти природу мови як засобу міжнародного спілкування, а також демонструє міждисциплінарні зв'язки мовознавства з усіма сферами наукового пошуку.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів та тем:**

Змістовий модуль 1. Теорія герменевтики в історичному ракурсі: проблеми інтерпретації і рефлексії.

Тема 1.1. Визначення предмету і мети теорії перекладу.

Тема 1.2. Герменевтика та її принципи інтерпретації. Ф. Шляйєрмахер про принципи герменевтики. Герменевтична концепція В.Дільтея, Й.Г. Дройзена, П. Рікера. Мета тексту і мета поза текстом.

Змістовий модуль 2. Перекладознавство на Британських островах.

Тема 2.1 Перекладознавство на Британських островах. Особливості «європейського підручника» (М.Бейкер, П.Ньюмарк).

Тема 2.2. Англійське перекладознавство в ХХ столітті. Т.Севорі «Мистецтво перекладу» (1952). Стаття Дж. Ферса «Лінгвістичний аналіз і переклад».

М.Хеллідей про проблеми зіставлення мов. «Лінгвістична теорія перекладу»
Дж.Кетфорда. П.Ньюмарк і М.Бейкер про проблеми перекладу

Змістовий модуль 3. Культурологічні школи перекладу. Маніпуляційна школа Андре Лефевра і Сьюзен Баснетт.

Тема 3.1. Культурологічні аспекти перекладу. Концепт Іншості.

Інтертекстуальність.

Тема 3.2. П.Ньюмарк про стратегії подолання «культурного бар'єру». Маніпуляційна школа перекладу. С.Баснетт і проблеми постколоніального перекладу. С.Мізани про «культурологічний переклад».

Змістовий модуль 4. Діалогічність як одна з базових категорій тексту та специфіка її реалізації в англійськомовних науково-технічних текстах.

Тема 4.1. Антропоцентризм як один із провідних методологічних принципів дослідження мови та мовної комунікації.

Тема 4.2. Адресатність й адресантність як комунікативні категорії тексту. Специфіка реалізації категорії діалогічності в англійськомовних науково-технічних текстах. Внутрішня (міжсуб'єктна) та зовнішня (міждискурсна) діалогічність.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Мета дисципліни «Мистецтво перекладу та теорія інтерпретації» є вивчення і засвоєння основних понять і категорій стійких навичок міжкультурного та міжособистісного спілкування в контексті майбутньої перекладацької діяльності.

1.2 Завданням вивчення курсу «Мистецтво перекладу та теорія інтерпретації» є сприяння узагальненню і систематизації знань, поглиблення лінгвістичної та комунікативної компетенції майбутнього перекладача. А саме:

- ознайомити студентів з теоретичними засадами, термінологією та проблемним полем мистецтву перекладу та теорії інтерпретації як самостійної наукової дисципліни;
- навчити слухачів курсу основам методології дослідження мистецтву перекладу та теорії інтерпретації;
- розкрити специфіку комунікативної поведінки перекладача у процесі професійної діяльності.
- навчити здійснювати регламентування спілкування;
- навчити здійснювати ефективне слухання;
- навчити доречно використовувати мовні моделі звертання, ввічливості, вибачення, погодження тощо;
- навчити структурувати тексти;
- навчити готуватися до публічного виступу;
- навчити користуватися правилами спілкування мовця і слухача;

- навчити застосовувати певні форми проведення дискусії;
- навчити використовувати у виступі супралінгвістичні одиниці.

1.3. Програмні результати навчання:

- знати суть і завдання дисципліни «Мистецтво перекладу та теорія інтерпретації»;
- знати термінологічний апарат і основні положення теорії мистецтву перекладу та теорії інтерпретації;
- знати історичні фактори і обставини виникнення мистецтву перекладу та теорії інтерпретації.;
- знати основні напрямки і підходи досліджень в міжкультурній комунікації;
- розуміти різницю між спілкуванням і комунікацією;
- знати поняття макро- і мікрокультури в міжкультурній комунікації;
- знати сутність мистецтву перекладу та теорії інтерпретації та форми мистецтву перекладу та теорії інтерпретації;
- мати знання про «Культурний шок» та його місце у засвоєнні «чужої» культури»;
- мати знання про види мистецтву перекладу та теорії інтерпретації;
- мати знання про вербальну комунікацію;
- мати знання про невербальну комунікацію;
- знати форми вербальної та невербальної комунікації;
- усвідомити основні тенденції, закономірності та своєрідність розвитку перекладознавства та теорії інтерпретації в провідних країнах світу;
- знати принципи аналізу текстів різних жанрів, зазначених у розділі «Зміст дисципліни», представляти умови, в яких вони створювалися.
- аналізувати тексти різних жанрів, зазначених у розділі «Зміст дисципліни»;
- вдосконалювати свою перекладацьку майстерність, спираючись на класичні зразки перекладу різних періодів та теоретичні та практичні ідеї найвидатніших перекладачів.
- користуватися Інтернет-ресурсами загальноосвітнього та спеціального наукового призначення, оформленими у вигляді електронних бібліотек, словників, енциклопедій, інформаційних блогів та персональних сайтів науковців.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредитів ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів та тем:**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕОРІЯ ГЕРМЕНЕВТИКИ В ІСТОРИЧНОМУ РАКУРСІ: ПРОБЛЕМИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ І РЕФЛЕКСІЇ.

Тема 1.1. Визначення предмету і мети теорії перекладу.

Тема 1.2. Герменевтика та її принципи інтерпретації.

Ф. Шляйєрмахер про принципи герменевтики. Герменевтична концепція В.Дільтея, Й.Г. Дройзена, П. Рікера. Мета тексту і мета поза текстом.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО НА БРИТАНСЬКИХ ОСТРОВАХ.

Тема 2.1 Перекладознавство на Британських островах.

Особливості «європейського підручника» (М.Бейкер, П.Ньюмарк).

Тема 2.2. Англійське перекладознавство в ХХ столітті.

Т.Севорі «Мистецтво перекладу» (1952). Стаття Дж. Ферса «Лінгвістичний аналіз і переклад». М.Хеллідей про проблеми зіставлення мов. «Лінгвістична теорія перекладу» Дж.Кетфорда. П.Ньюмарк і М.Бейкер про проблеми перекладу

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ШКОЛИ ПЕРЕКЛАДУ. МАНІПУЛЯЦІЙНА ШКОЛА АНДРЕ ЛЕФЕВРА І СЬЮЗЕН БАССНЕТТ.

Тема 3.1. Культурологічні аспекти перекладу.

Концепт Іншості.

Інтертекстуальність.

Тема 3.2. Культурологічний переклад

П.Ньюмарк про стратегії подолання «культурного бар'єру». Маніпуляційна школа перекладу. С.Басснетт і проблеми постколоніального перекладу. С.Мізани про «культурологічний переклад».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.

ДІАЛОГІЧНІСТЬ ЯК ОДНА З БАЗОВИХ КАТЕГОРІЙ ТЕКСТУ ТА СПЕЦИФІКА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В АНГЛОМОВНИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТАХ.

Тема 4.1. Антропоцентризм

Антропоцентризм як один із провідних методологічних принципів дослідження мови та мовної комунікації.

Тема 4.2. Категорії тексту

Адресатність й адресантність як комунікативні категорії тексту. Специфіка реалізації категорії діалогічності в англomовних науково-технічних текстах. Внутрішня (міжсуб'єктна) та зовнішня (міждискурсна) діалогічність.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Аверинцев С.С. Символ / С.С.Аверинцев // София –Логос. Словарь. –[2-е изд., испр.]. –К.: Дух і Літера, 2001. –С. 155–161.
2. Блюменберг Г. Світ як книга / Ганс Блюменберг / [перекл. з нім., прим. та комент. В. Єрмоленка]. –К.: Лібра, 2005. –544 с.
3. Нич Р. Теорія інтерпретації: проблема плюралізму // Нич Р. Світ тексту: поструктуралізм та літературознавство / Р. Нич; [пер. з польськ. О.Галета]. – Львів: Літопис, 2007. –С. 97–143.
4. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія / Р. П. Зорівчак. – Львів: Вища шк., Вид-во при Львів. Ун-ті, 1983. – 196 с.
5. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. – Київ-Кременчук, 1999. – 120 с.
6. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу: підручник / В. В. Коптілов. – К.: Юніверс, 2003. – 280 с. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу: підручник / І. В. Корунець. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 448 с.

Допоміжна

1. **Palchevska O.** Translation peculiarities of the XIXth century folk texts culturally marked vocabulary // Zrkadlá translatológie II Posuny v preklade a tlmočení: posuny v identite Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie, ktorá sa konala 6. a 7. októbra 2015 na FF PU v Prešove: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Hostova2>
2. **Черноватий Л. М.** Переклад англomовної громадсько-політичної літератури. Система державного управління США: навч. посіб. / Л. М. Черноватий, В. І. Карабан та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 432 с.
3. **Stillar Glenn F.** Analyzing Everyday Texts: Discourse, Rhetoric, and Social Perspectives / Glenn F. Stillar. – SAGE Publications Inc., 2018. – 199 p.
4. **Teun A. van Dijk.** Discourse as Structure and Process: Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction / Teun A. van Dijk. – SAGE Publications Ltd., 1997. – 368 p.

5. **Wodak Ruth.** The SAGE Handbook of Sociolinguistics / Ruth Wodak, Barbara Johnstone, Paul Kerswill. – SAGE Publications Ltd., 2017. – 620 p.
6. **Kimmel L.** Nabokov as Translator. An examination of his changing doctrine of translation [Електронний ресурс] / Leigh Kimmel. – Режим доступу: <http://www.geocities.com/Athens/3682/nabokov2.html>.

Інформаційні ресурси

<https://www.idrinstitute.org/resources/intercultural-communication/>
<https://ehlion.com/magazine/intercultural-communication/>
<https://www.uopeople.edu/blog/what-is-intercultural-communication/>

Словники:

<http://e2u.org.ua/>
www.multitrans.ru
www.macmillandictionary.com
www.merriam-webster.com
<http://www.microsoft.com/Language/en-US/Default.aspx>

Корпуси

<http://corpus.byu.edu/coca/>

Довідники

<http://intent.gigatran.com/>
<http://www.chicagomanualofstyle.org/home.html>

Українська мова

Академічний тлумачний словник <http://sum.in.ua/>
"Словники України" on-line <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
<http://pravylno.com.ua/>

Отримання та тренування нових навичок

Facebook Translation
HootSuite Translation
TED Open Translation
Mozilla

Соціальні мережі

Facebook, LinkedIn, Twitter

4. КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ТА ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

При оцінюванні результатів навчання здобувачів освіти потрібно керуватися такими критеріями успішності навчання:

Бали	Оцінка	Критерії оцінювання
91–100	Відмінно	<p>Здобувач демонструє повні й вичерпні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях.</p> <p>Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни при розв'язуванні практичних завдань, може аналізувати і співставляти навчальний матеріал з даної та суміжних дисциплін. В повному обсязі знає як орієнтуватися в сучасному інформаційному потоці з метою удосконалення іншомовних умінь і навичок; володіє іноземною мовою при спілкуванні на професійні теми; вміє усного та письмово перекладати з використанням лексичних та граматичних трансформацій у текстах ділового та фахового спрямування. За час навчання при виконанні завдань, що відповідають тематиці та рівню складності курсу виявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно дискутувати, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються українською та іноземною мовами.</p> <p>Зменшення 100-бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу передбаченого робочою програмою, або здобувач виявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи рішенні складних практичних завдань.</p>
81–90	Добре	<p>Здобувач демонструє добрі та вичерпні знання, володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на основі здобутих знань аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при рішенні практичних завдань, проте допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Знає сучасні технології та методи вирішення практичних завдань з дисципліни.</p> <p>За час навчання при виконанні завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення.</p>
71–80	Добре	<p>Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових завдань з дисципліни.</p> <p>Вміє пояснити основні положення виконаних завдань та давати правильні відповіді, не використовує нові приклади, не застосовує знання в новій ситуації, не може встановити зв'язку з раніше вивченим матеріалом і матеріалом, який засвоєний при вивченні інших дисциплін.</p>
61–70	Задовільно	<p>Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень.</p> <p>Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати завдання подібні тим, що розглядались на</p>

Бали	Оцінка	Критерії оцінювання
		заняттях, проте допускає значну кількість неточностей і помилок, усунути які здатен лише за допомогою викладача.
51–60	Задовільно	Здобувач володіє певними знаннями та основними положеннями, передбаченими робочою програмою дисципліни, на мінімально допустимому рівні для подальшого засвоєння результатів навчання в рамках освітньої програми. З використанням основних теоретичних положень здобувач з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни з окремими прогалинами, які не перешкоджають подальшому засвоєнню програмного матеріалу Виконання лабораторних завдань, курсової роботи значно формалізовано та відсутнє глибоке розуміння самої роботи.
35–50	Незадовільно	Здобувач може відтворити окремі фрагменти знань з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час виконання завдань та результати поточного контролю в більшості є невірними та/або необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу дисципліни у здобувача відсутня, що створює перепони для подальшого засвоєння результатів навчання в рамках освітньої програми.
0–34	Незадовільно	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його відповіді під час виконання різних видів робіт та результати поточного контролю є невірними та/або необґрунтованими. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.

Формою підсумкового контролю є екзамен.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі засоби діагностики успішності навчання:

- поточний контроль (оцінювання усних і письмових відповідей під час практичних занять, написання контрольних робіт та поточне тестування);
- контроль за самостійною роботою (перевірка конспектів, виконання завдань до практичних занять);
- підсумковий контроль (диференційований залік та екзамен).

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання. Оцінка із 100-бальної шкали в національну переводиться відповідно до діючого положення про освітній процес (91–100 – «відмінно», 71–90 – «добре», 51–70 – «задовільно», менше 51 – «незадовільно»).